

Jak zabránit firmám v obcházení pravidel pro emise uhlíku

Poplatky za uhlík mají kompenzovat problém tzv. carbon leakage - úniku uhlíku - kdy firmy přesouvají výrobu do jiných zemí.
©AFP/INTERPRESS

EP požaduje přísnější poplatek za uhlík pro dovážené zboží. Měl by zabránit tzv. carbon leakage (úniku uhlíku), kdy firmy přesouvají svou výrobu do zemí s méně striktními emisními pravidly.

Evropský průmysl se v současné době snaží zotavit z koronavirové krize. Zároveň musí čelit dopadům války na Ukrajině. Při tom všem se Evropská unie pokouší dodržet své závazky v oblasti klimatu a současně udržet pracovní místa a výrobní řetězce v rámci domácího trhu.

Přibližně 27 % celosvětových emisí CO₂ ze spalování paliv pochází z mezinárodně obchodovaného zboží. Emise z dovozu do EU vzrostly, což podkopává její snahy o zlepšení klimatické situace.

Zjistěte, jak plán obnovy EU zahrnuje vytvoření udržitelné a klimaticky neutrální Evropy.

Co je carbon leakage (únik uhlíku)?

Carbon leakage či v překladu tzv. únik uhlíku označuje situaci, kdy se firmy v odvětví produkujícím skleníkové plyny přesouvají mimo EU, aby se vyhly přísným unijním standardům.

Jak může EU předcházet úniku uhlíku?

V rámci [Zelené dohody pro Evropu](#) chce EU [snížit svou uhlíkovou stopu](#) a stát se [do roku 2050 klimaticky neutrální](#). Tento cíl a úsilí s tím spojené by ale mohly podrýt země, které jsou v otázce klimatu méně ambiciózní. Aby takovému dopadu zabránila, navrhla Komise v červenci 2021 takzvaný [mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích](#) (Carbon Border Adjustment Mechanism – **CBAM ve zkratce**), který zavede poplatky za uhlík při dovozu určitého zboží ze zemí mimo EU.

CBAM je také součástí řady zákonů, které se aktualizují v rámci balíčku „Fit for 55“. Ten má za úkol naplnit cíle klimatického zákona prostřednictvím snížení emisí skleníkových plynů o nejméně 55 % do roku 2030 ve srovnání s úrovněmi z roku 1990.

Další informace o [politice EU v oblasti snižování emisí uhlíku](#).

Jak budou poplatky za uhlík fungovat v praxi?

Pokud produkty pocházejí ze zemí s méně striktními pravidly, než má EU, využije se poplatku, která zajistí, že dovážené zboží nebude levnější než ekvivalentní produkt z EU.

Vzhledem k riziku, že více znečišťující odvětví přemístí svou výrobu do zemí s volnějšími pravidly pro emise skleníkových plynů, je tvorba cen uhlíku zásadním problémem. Měla by tak doplnit stávající systém EU pro povolenky na uhlík - takzvaný systém pro obchodování s emisemi (ETS).

Stávající opatření v oblasti stanovování cen uhlíku v EU: ETS

V rámci současného systému obchodování s emisemi (ETS), který poskytuje finanční pobídky ke snižování emisí, musí mít elektrárny a průmyslová odvětví povolení pro každou tunu CO₂, kterou produkují. Cena těchto povolení je ovlivňována poptávkou a nabídkou. Kvůli poslední ekonomické krizi poklesla poptávka po povolenkách, a tím pádem také jejich cena. Ta je nyní

tak nízká, že společnosti odrazuje od investic do zelených technologií. Kvůli tomu je potřeba [systém ETS reformovat](#), což se děje právě pod hlavičkou balíčku opatření Fit for 55.

Pravidla mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích

Po [předběžné dohodě se zeměmi EU](#) v prosinci 2023 přijal Parlament v dubnu téhož roku [pravidla pro mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích](#). Bude se vztahovat na zboží z energeticky náročných průmyslových odvětví, jako je výroba železa, oceli, cementu, hliníku, hnojiv a vodíku.

CBAM by se měl zpočátku vztahovat na přímé emise – skleníkové plyny vypouštěné od okamžiku výroby zboží až po dovoz tohoto zboží do EU. V budoucnu se však bude vztahovat i na nepřímé emise vznikající při výrobě elektřiny, která se používá k výrobě zboží, na něž se právní předpisy vztahují.

Kdo poplatek z uhlík zaplatí?

CBAM by podle poslanců měl být zaveden rychleji, a to k 1. lednu 2023 s přechodným obdobím do roku 2026. Plně implementovaný by měl být do roku 2032.

Do roku 2030 by se mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích měl zároveň vztahovat na energetická a energeticky náročná průmyslová odvětví, která představují 94 % průmyslových emisí EU a podle poslanců stále dostávají značné bezplatné kvóty. Tyto bezplatné povolenky by měly být postupně vyřazeny do roku 2032, kdy by CBAM měl plně pokrývat chráněná průmyslová odvětví.

Parlament podporuje návrh Evropské komise využít příjmy plynoucí z prodeje CBAM certifikátů jako [nové vlastní zdroje](#) pro [rozpočet EU](#). Kromě toho by peníze ve výši odpovídající minimálně příjmům generovaným CBAM měly být směřovány do nejméně rozvinutých zemí na pomoc s dekarbonizací jejich zpracovatelského průmyslu.

Parlament také požaduje, aby se mechanismem vyrovnání zabýval centralizovaný evropský orgán, což je podle něj lepší varianta, než zavádět decentralizované úřady v každé zemi EU.

[Zjistěte více o řešení EU ke zmírnění změn klimatu a její roli v mezinárodním vyjednávání o klimatu.](#)

Více informací

[Legislativní vlak](#)

[Studie: Carbon emissions pricing \(březen 2020, anglicky\)](#)

[Světová banka: Ceny uhlíku \(anglic](#)

[Brífink: Balíček Fit for 55: Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích \(leden 2022, anglicky\)](#)

[Brífink: Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích EU: Důsledky pro klima a konkurenceschopnost \(únor 2022, anglicky\)](#)

[Legislativní proces](#)

[Původní návrh zprávy](#)